

Marek Florek

Sprawozdanie z obserwacji i nadzorów archeologicznych na terenie zespołu pocysterskiego w Koprzywnicy, woj. tarnobrzeskie

Fundowany w końcu XII w., składający się z kościoła, budynków klasztornych i zabudowy gospodarczej zespół cysterski w Koprzywnicy (por. L. Polanowski w niniejszym tomie) nigdy nie był przedmiotem badań bądź jakiegokolwiek rozpoznania archeologicznego. W latach 50-tych i końcu lat 80-tych przeprowadzono w rejonie Koprzywnicy badania powierzchniowe, które doprowadziły do odkrycia szeregu stanowisk datowanych na okres od neolitu do późnego średniowiecza, w tym kilkadziesiąt o metryce XI—XIII-wiecznej (J. Machnik 1957, s. 161—162, B. Bargieł, M. Florek, J. Libera, A. Zakosińska 1987). Prace wykopaliskowe podjęto jedynie na stanowiskach pradziejowych, położonych na peryferiach osady (M. Florek 1983, s. 82—83). Wszystkie zlokalizowane w trakcie badań powierzchniowych stanowiska wczesnośredniowieczne i średniowieczne znajdują się w obrębie terasy zalewowej Wisły bądź na stokach wysoczyzny lessowej (ryc. 1). Nie udało się odkryć żadnego stanowiska o takiej metryce w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła i klasztoru bądź na terenie osady. Może to wynikać z trudności w penetracji i obserwacji — teren jest w znacznej mierze zabudowany — może jednak również świadczyć, że klasztor został założony poza obszarem zajęтым przez osadnictwo w końcu XII i na początku XIII w.

Prace remontowo-konserwatorskie przy obiektach klasztornych jakie miały miejsce w latach 1993—94 prowadzone były pod nadzorem archeologicznym i konserwatorskim. Nadzorami objęto wykopy przy fundamentach istniejącego budynku klasztorowego i tzw. „Opatówce”, tj. Domu Opata (ryc. 2). Przy okazji przeprowadzono szczegółowe badania powierzchniowe i poczyniono szereg obserwacji odnośnie topografii i kształtu przestrzennego zespołu cysterskiego z okresu przed kasacją klasztoru w XIX w. Niniejsze sprawozdanie przedstawia wyniki tychże nadzorów i obserwacji archeologicznych.

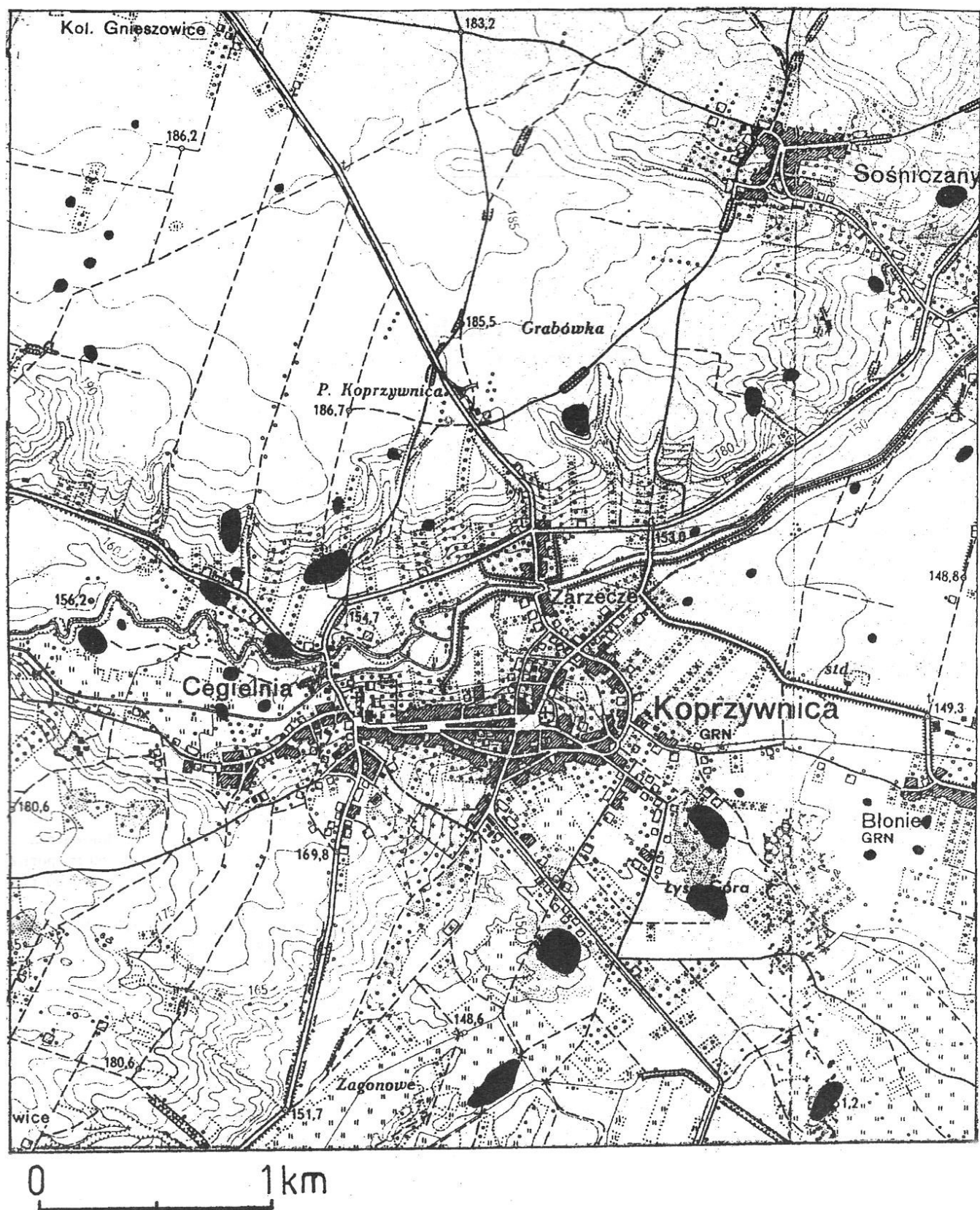
Wykop „E” (ryc. 3, 4)

Nadzorowany wykop, usytuowany wzdłuż wschodniej ściany dawnego budynku klasztorowego, miał 35 m długości i 1 m szerokości. Na wysokości sieni przelotowej poszerzono go w kierunku wschodnim celem uchwycenia przebiegu odsłoniętych murów

prostopadłych do ściany budynku klasztorowego. W wykopie odsłonięto fundament wschodniej ściany budynku klasztorowego oraz mury fundamentowe pomieszczenia dostawionego do niego na przedłużeniu sieni. Wszystkie mury posadowione były na calcu, który stanowiła zwietrzała skała (margiel litotamniowy). Ława fundamentowa ściany budynku klasztorowego wykonana była z płaskich, nieregularnych płyt kamiennych i wystawała kilka centymetrów poza lico wznoszącego się na niej fundamentu tworząc nieregularną odsadzkę. Sam fundament zbudowany był z różnej wielkości starannie obrobionych ciosów piaskowca, takich samych z jakich wzniesiono naziemne partie ścian. W otworze wejściowym sieni, ok. 60 cm poniżej poziomu współczesnej posadzki, zachowały się relikty oryginalnego, pierwotnego progu kamiennego. Odsłonięte zostały fundamenty 8 lizen (przypór), w tym 3 istniejących obecnie i 1 nieistniejącej lecz znanej z dokumentacji archiwalnej. Fundamenty 4 lizen na południe od sieni były wysunięte ok. 50 cm poza lico ściany, pozostałe ok. 100—110 cm. Wskazuje to na istnienie, stwierdzone również podczas badań architektonicznych partii naziemnych ścian, różnic chronologicznych między częścią północną a południową budynku klasztorowego. W otworze wejściowym sieni, ok. 60 cm poniżej jej obecnego poziomu, zachowały się relikty oryginalnego pierwotnego progu kamiennego.

Na przedłużeniu sieni odsłonięto fragmentarycznie mury fundamentowe pomieszczenia o wymiarach wewnętrznych 4 x 5 m. W jego wnętrzu stwierdzono relikty posadzki z płaskich płytek ceramicznych ułożonych na podsypce piaszczystej. Bardzo podobne płytki posadzkowe, datowane na poł. XVII w. (choć niewykluczona jest ich późnoromańska chronologia) znane są m.in. z kościoła św. Jakuba w Sandomierzu (M. Florek 1994, s. 15—16). Poziom posadzki był ok. 10 cm wyższy niż poziom wspomnianego wyżej progu kamiennego. Czas powstania opisywanego pomieszczenia jest trudny do określenia. Jego fundamenty były dostawione do ściany budynku klasztorowego a więc są niewątpliwie od niego młodsze, co potwierdza również zaobserwowana różnica poziomów między posadzką pomieszczenia a pierwotnym progiem w sieni. Wydaje się, że wzniesienie omawianego pomieszczenia najpewniej należy łączyć z XVII-wieczną modernizacją klasztoru zaś rozbiórkę z porządkowaniem otoczenia kościoła po zniszczeniach wojennych 1914—1918 roku.

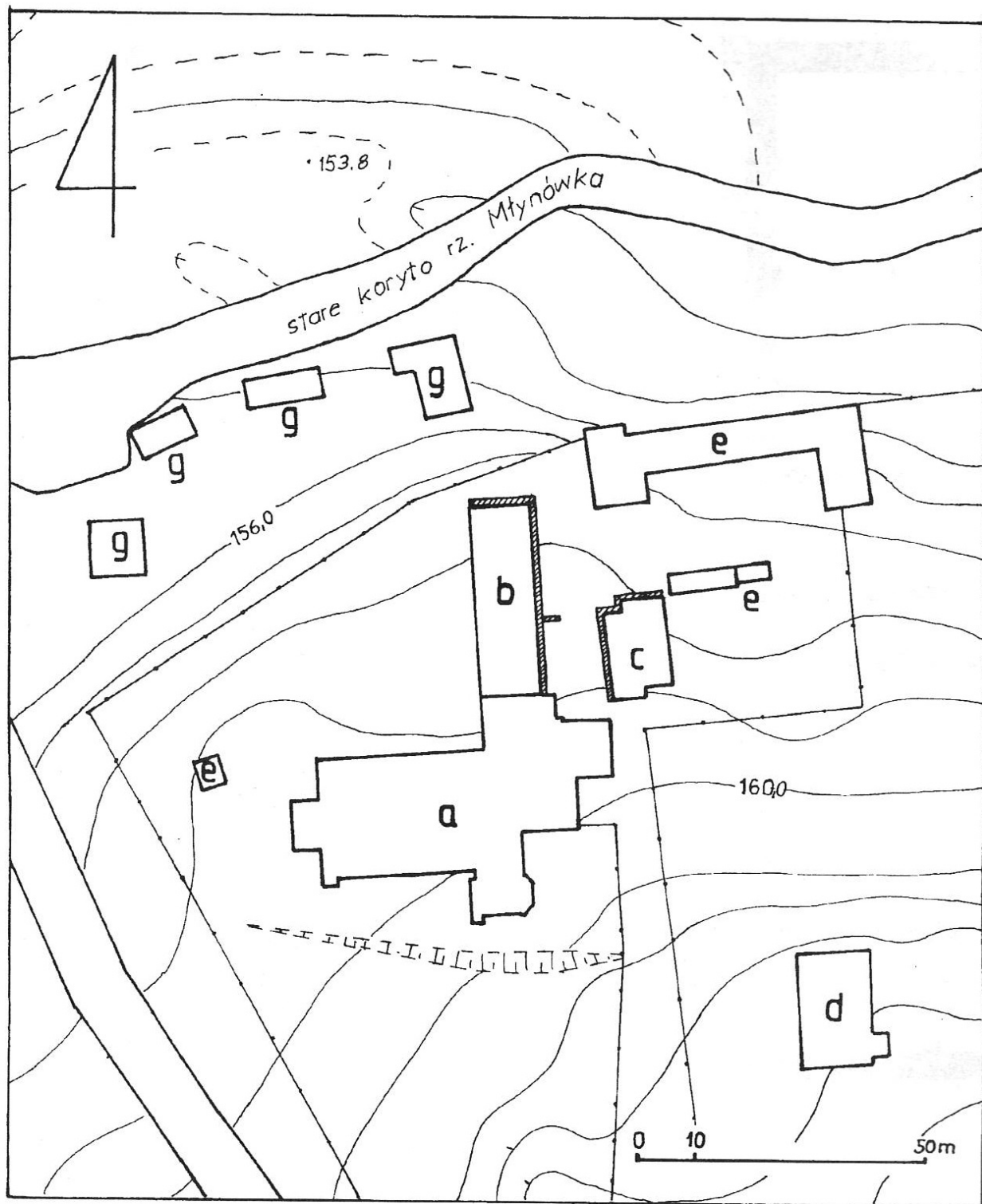
W północnej części wykopu, na przedłużeniu krótszej ściany budynku klasztorowego odsłonięto mur fundamentowy o szerokości ok. 150 cm. Był on przewiązany z fundamentem wschodniej ściany budynku. Mur ten stanowi zapewne pozostałość południowej ściany północnego skrzydła klasztorowego mieszczącego

Ryc. 1. Stanowiska archeologiczne z materiałami z XI—XIII w. w okolicy Koprzywnicy

Abb. 1. Archäologische Fundstellen mit Materialien aus dem 11. bis zum 13. Jh. in der Gegend von Koprzywnica

Рис. 1. Археологические памятники с материалами XI—XIII в. в окрестностях Копживницы

1 a-g-2

Ryc. 2. Koprzywnica — zespół pocysterski

oznaczenia: 1 — wykopy objęte nadzorem archeologicznym; 2 — oznaczenia istniejących zabudowań: a — kościół p.w. św. Floriana, b — dawny budynek klasztorny (skrzydło wschodnie), c — Dom Opata („Opatówka”), d — plebania, e — kościelne budynki gospodarcze, g — inne budynki

Abb. 2. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex

Bezeichnungen: 1 — Ausgrabungen mit archäologischer Aufsicht; 2 — Bezeichnungen der bestehenden Gebäuden: a — Sankt-Florian-Kirche, b — ehemaliges Klostergebäude (Ostflügel), c — Abthaus, d — Pfarrhaus, e — kirchliche Wirtschaftsgebäuden, g — andere Gebäuden

Рис. 2. Копживинца — цистерцианский комплекс, обозначения: 1 — раскопы, находящиеся под археологическим надзором; 2 — обозначения существующих построек: а — костел св. Флориана, b — бывшее монастырское здание (восточное крыло), c — Дом Аббата („Опатовка“), d — дом приходского ксендза, e — костельные хозяйственные постройки, g — другие здания

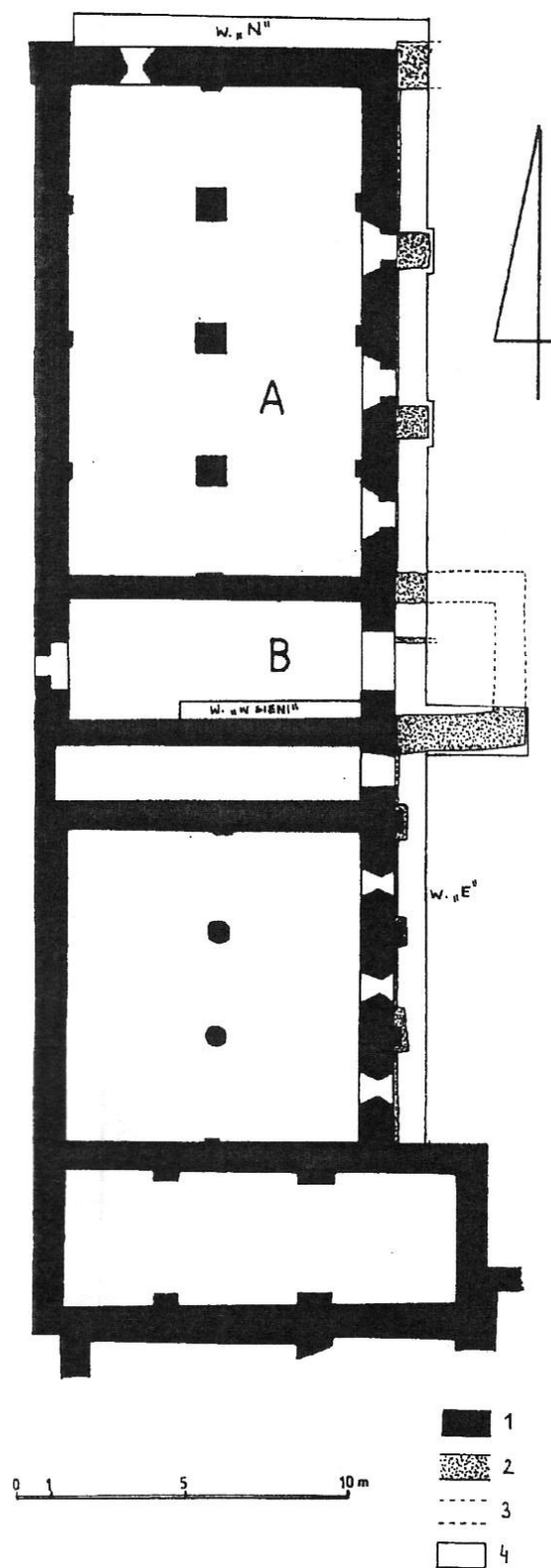

Рис. 3. Копrzywnica — zespół pocysterski, dawny budynek klasztoru — plan wykopów oznaczenia: A — Frateria, B — Sien przelotowa, 1 — mury parteru, 2 — mury odsłonięte w wykopach, 3 — mury o przebiegu rekonstruowanym, 4 — granice wykopów

Abb. 3. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex, ehemaliges Klostergebäude — Plan der Ausgrabungen Bezeichnungen: A — Fraterhaus, B — Durchgangshof, 1 — Erdgeschoßmauer, 3 — Mauer mit rekonstruiertem Verlauf, 4 — Grenzen der Ausgrabungen

Рис. 3. Копживница — цистерцианский комплекс, бывшее монастырское здание — план раскопок, обозначения: A — Фратерия, B — пролетные сени, 1 — стены первого этажа, 2 — стены, открытые в раскопах, 3 — реконструированная протяженность стен, 4 — границы раскопок

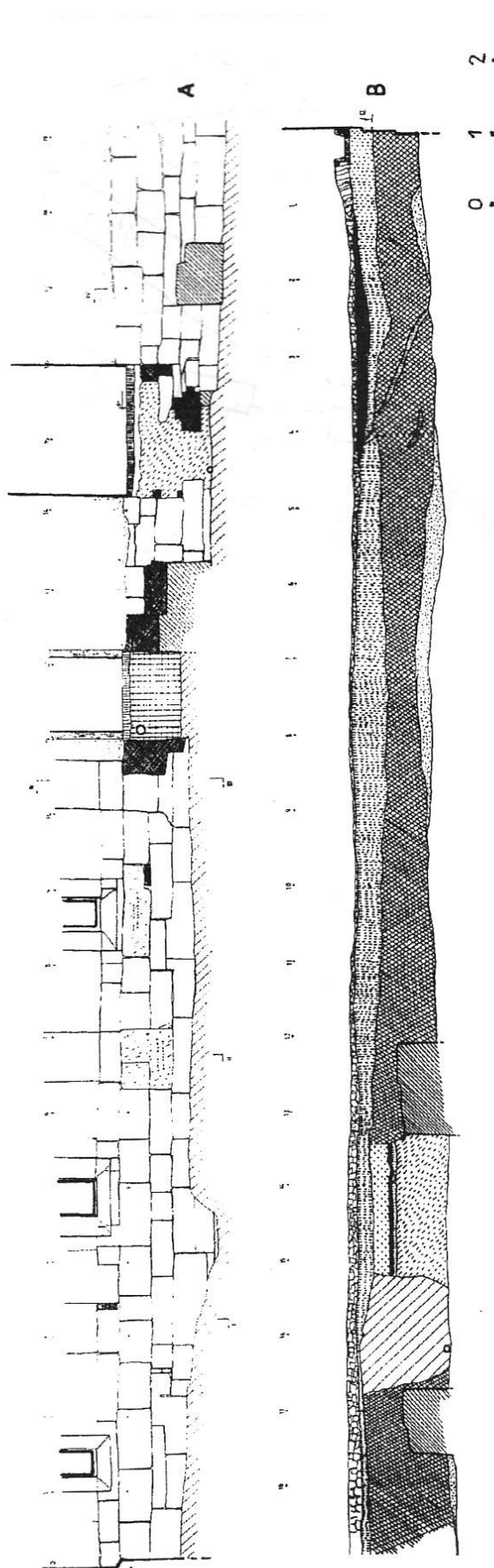

Рис. 4. Копrzywnica — zespół pocysterski, dawny budynek klasztoru, wykopy „E”, A — profil wschodni (E), część południowa, B — profil zachodni (W), część północna, 1 — bruk kamienny, 2 — wylewka betonowa, 3 — podsypka piaskowa, 4 — czarna ziemia, 5 — piasek przemieszany z szarym humusem, 6 — czarna ziemia przemieszana z drobnym gruzem, 7 — całość (rumosz skalny), 8 — drobny gruz kamiennie-ceglany, 9 — posadzka z płytek ceramicznych, 10 — szara ziemia przemieszana z drobnym gruzem, 11 — gruz kamienny, 12 — kamienne mury poprzeczne, 13 — mur ceglany, 14 — wstawki ceglane w murze kamiennym

Abb. 4. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex, ehemaliges Klostergebäude, Ausgrabung E, A — Westprofil (W), südlicher Teil, B — Ostprofil (E), südlicher Teil, Bezeichnungen: 1 — Steinpflaster, 2 — Betonschicht, 3 — Sandaufschüttung, 4 — schwarzer Boden, 5 — Sand mit schwarzem Humus vermischt, 6 — schwarzer Boden mit feinem Grus vermischt, 7 — gewachsener Boden (Felsengeröll), 8 — feiner Steinziegelgrus, 9 — Fliesensteinfußboden, 10 — grauer Boden mit feinem Grus vermischt, 11 — Steingrus, 12 — Ziegelmauer, 13 — Ziegelmauer mit Ziegelaufsatz in der Steinmauer, 14 — feiner Steinziegelgrus

Рис. 4. Копживница — цистерцианский комплекс, бывшее монастырское здание, раскоп „Е”, A — западный профиль, южная часть, B — восточный профиль, южная часть, 1 — черная земля, 2 — черная земля, перемешанная с серым гумусом, 3 — черная земля, перемешанная с серым гумусом, 4 — черная земля, перемешанная с серым гумусом, 5 — песок, перемешанный с серым гумусом, 6 — черная земля, перемешанная с серым гумусом, 7 — вымостка из керамических плиток, 8 — вымостка из керамических плиток, 9 — вымостка из керамических плиток, 10 — серая земля, перемешанная с мелким строительным мусором, 11 — кирпичные стены, 12 — кирпичные стены, 13 — кирпичные стены, 14 — кирпичные вставки в каменной стене

m.in. nowicjat, rozebranego ostatecznie w 1921 roku a znanego z planów i fotografii archiwalnych.

W wykopie nie stwierdzono warstw kulturowych, które można by wiązać z wczesnym średniowieczem i średniowieczem. Na jego całej długości, z wyjątkiem wnętrza pomieszczenia na przedłużeniu sieni, bezpośrednio na calcu zalegały nawarstwienia o charakterze niwelacyjnym powstałe w trakcie prac rozbiórkowych i porządkowania otoczenia kościoła na początku lat 20-tych XX w. Wystąpiły w nich przemieszane materiały, głównie fragmenty ceramiki i naczyń szklanych także drobne skorodowane przedmioty metalowe (gwoździe, okucia stolarskie i inne) oraz kości zwierzęce. Najstarsze ze znalezionych fragmentów ceramiki można datować na XII/XIII w. zaś najmłodsze są współczesne. Pierwotny poziom użytkowy z XII—XIII w. wyznaczają wyłącznie reliktu progu kamiennego odsłonięte w otworze sieni, zaś kolejny — XVII-wieczny — posadzka pomieszczenia dostawionego od wschodu do budynku klasztornego.

Wykop „N”

Wykop ten usytuowany był wzdłuż obecnej północnej ściany budynku klasztornego, tzn. wewnątrz dawnego skrzydła północnego klasztoru. Wykop nie sięgnął calca ani stopy fundamentowej ściany. Wszystkie stwierdzone w nim nawarstwienia mają charakter niwelacyjny i powstały po 1921 r.

Wykop „w sieni”

Był to wąski wykop usytuowany we wnętrzu sieni budynku klasztornego, wzdłuż jej południowej ściany. Na głębokości 40 cm poniżej obecnego poziomu posadzki stwierdzono istnienie wylewki wapiennej na gruzie ceglano-kamiennym wyznaczającej poziom XVII-wieczny, poziom użytkowy wnętrza sieni.

Pomieszczenie tzw. „Fraterni”

W pomieszczeniu tym, pod współczesną drewnianą podłogą stwierdzono warstwę przemieszanej szarej ziemi, poniżej zaś pozostałości starszej podłogi drewnianej ułożonej na legarach. Pod nimi wystąpiła kilkunastocentymetrowej miąższości warstwa szarej ziemi przemieszanej z drobnym gruzem i okruchami węgla drzewnego zalegająca bezpośrednio na calcu. Pozostałości legarów i podłogi można datować na poł. XVII — poł. XVIII w. i wiązać z przebudową pomieszczenia fraterni. W trakcie tej przebudowy obniżono poziom podłogi w pomieszczeniu niszcząc przy okazji starsze, romańskie i gotyckie poziomy użytkowe.

Wykopy przy „Domu Opat”

Nadzorowane wykopy o głębokości 0,5—0,8 m i szerokości ok. 1,0 m zlokalizowane były wzdłuż zachodniej i północnej ścian tzw. „Domu Opat”. Stwierdzono tu wyłącznie współczesne warstwy o charakterze niwelacyjnym składające się z gruzu przemieszanego z ziemią, powstałe w trakcie prac porządkowanych i remontowych jakie prowadzono na terenie zespołu w końcu XIX w. i początku lat 20-tych XX w.

Wyniki obserwacji i badań powierzchniowych w sąsiedztwie zespołu klasztornego

Przy pomocy wykrywacza metalu przeszukany został teren przyklasztorny¹. Znaleziono wyłącznie monety współczesne, z których najstarsze pochodzą z okresu międzywojennego. Wskazuje to pośrednio, że teren wokół kościoła i klasztoru musiał zostać gruntownie zniszczony i przekształcony (B. Paszkiewicz 1993).

Zachowane plany archiwalne² wskazują, że część gospodarcza zespołu cysterskiego znajdowała się na północ

od jedyne go istniejącego obecnie budynku klasztornego. Do chwili obecnej nie przetrwały żadne obiekty z omawianej części gospodarczej. Tym niemniej, w oparciu o analizę rozrzutu fragmentów ceramiki, okruchów zaprawy, cegieł i kamieni oraz morfologię terenu można dość precyzyjnie wyznaczyć jej wielkość, granice i lokalizację poszczególnych budynków (ryc. 5). Budynki gospodarcze usytuowane były wokół prostokątnego podwórza, przez którego środek przepływała odnoga Koprzywianki, niewątpliwie sztucznie przekopana, tzw. Młynówka. Do klasztoru do końca XVIII wieku należały również dwa młyny wodne stojące na Koprzywiance. Jeden z nich znajdował się w miejscu, gdzie również teraz stoi młyn (obecny z pocz. XX w., w stanie ruiny), lokalizację drugiego wskazują zachowane pozostałości grobli i prostokątny nasyp ziemny widoczne kilkaset metrów dalej w dół ciek. W trakcie badań powierzchniowych zlokalizowano również, nieistniejący obecnie, jeden z dwu stawów klasztornych (pozostałości drugiego — mniejszego — znajdują się w sadzie plebańskim).

Wstępna charakterystyka zabytków ruchomych³

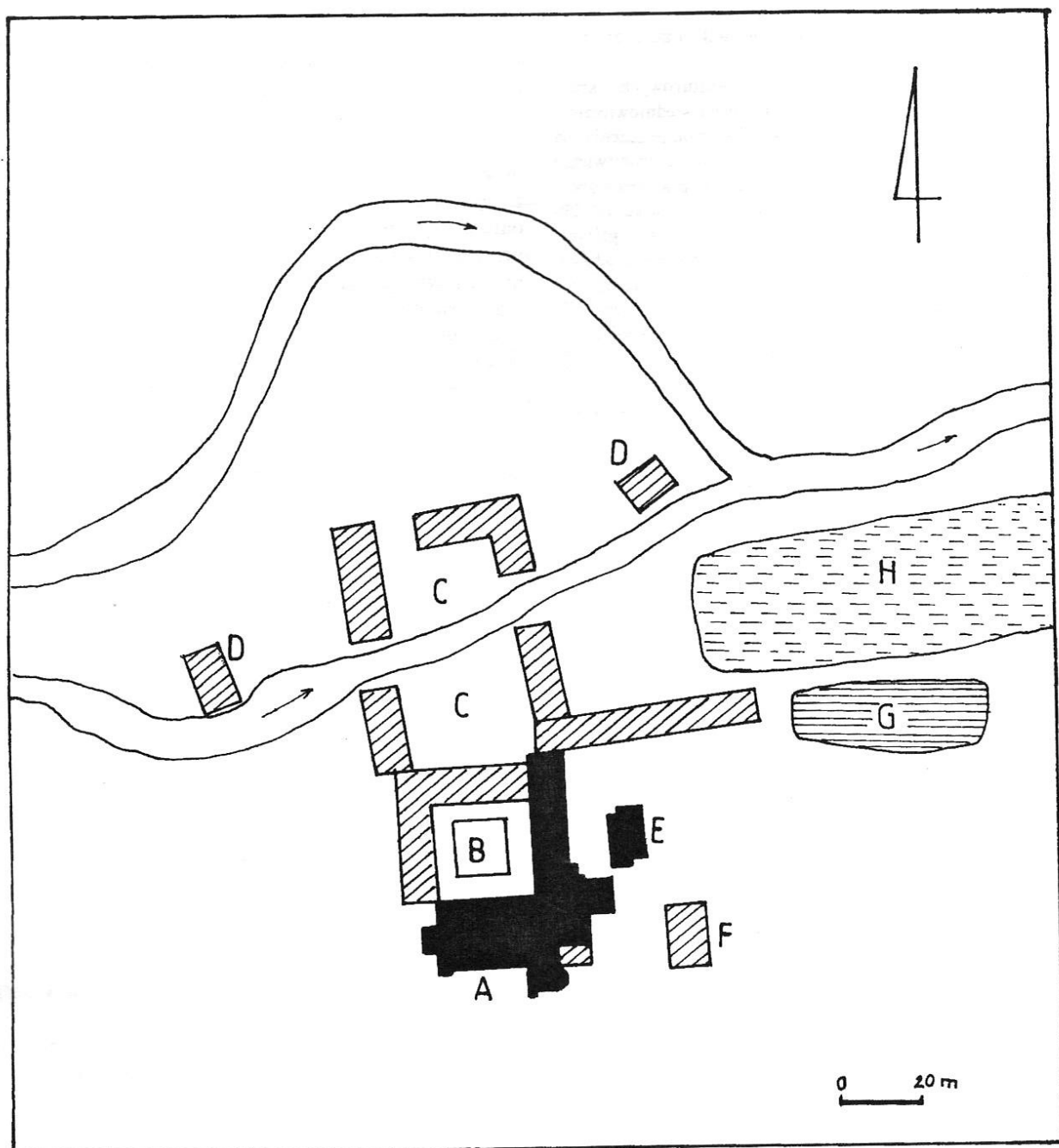
Materiały ruchome — ceramika, szkło, metale, kości zwierzęce i ludzkie — wystąpiły przede wszystkim w wykopie „E”, w mniejszym stopniu w wykopie „w sieni”, podczas gdy wykop „N” był ich pozbawiony. Ogółem zebrano 120 fragmentów naczyń ceramicznych, 5 fragmentów kafli, 5 fragmentów wyrobów metalowych (żelaznych), 1 plombę ołowianą i 11 fragmentów naczyń szklanych. Kości nie zbierano i nie inwentaryzowano. Ponadto znaleziono fragment kamiennego datału architektonicznego, najpewniej wspornika oraz ceramiczne płytki posadzkowe.

Ceramika

Ceramika z wykopów reprezentuje 4 grupy technologiczno-surowcowe:

- grupa I — ceramika z glin, które po wypaleniu uzyskały kolor brunatny, brunatno-szary bądź czerwono-brunantny, reprezentowana przez 49 fragmentów (40,8% zbioru)
- grupa II — ceramika koloru siwego i stalowoszarego, reprezentowana przez 45 fragmentów (37,6% zbioru)
- grupa III — ceramika biała i jasnokremowa — 25 fragmentów (20,8%)
- grupa IV — kamionka, 1 fragment (0,8%)

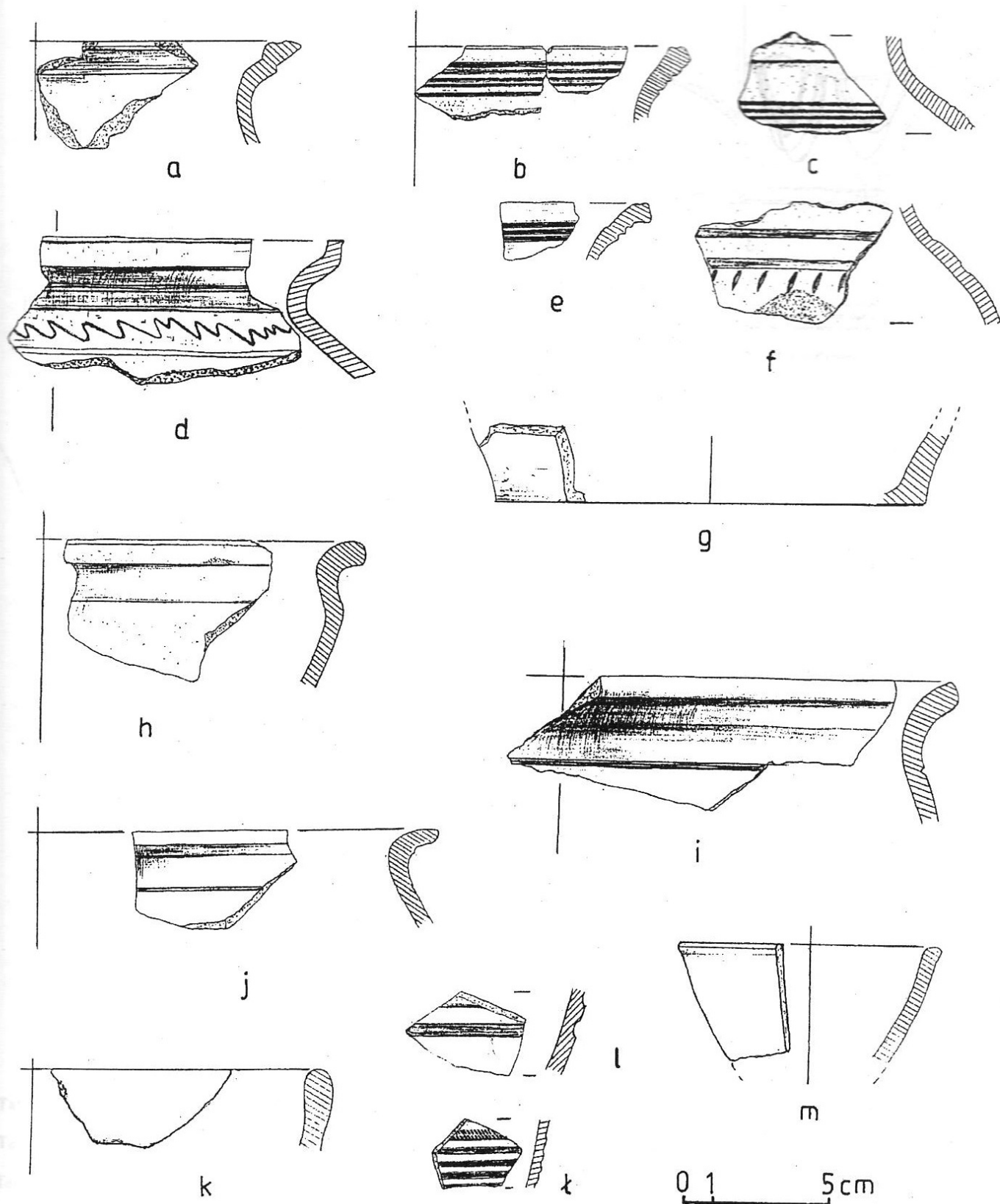
Ceramika grupy I (tabl. I, a—g, tabl. II, g) jest toczona bądź silnie obtaczana, glina zawiera domieszkę gruboziarnistego piasku bądź drobnego żwiru, cechuje ją dobry wypał. Znalezione fragmenty pochodzą z różnej wielkości garnków o esowatym profilu i baniastym brzuścu, wyjątkowo z niewielkich naczyń kielichowatych lub miseczkowatych. Wylewy garnków są wywinięte na zewnątrz, krawędzie zaokrąglone bądź profilowane. Część naczyń ma zdobione górne partie brzuśców, szyje bądź krawędzie. Motywy ornamentacyjne stanowią poziome ryte żłobki, ryta linia falista, ukośne nacięcia i ich kombinacje. Ceramikę tej grupy można datować na okres od końca XII w. do końca XIII w.

Ryc. 5. Koprzywnica — rekonstrukcja zespołu cysterskiego w poł. XVIII w. w oparciu o wyniki badań powierzchniowych i analizę planów archiwalnych. Oznaczenia: 1 — budynki istniejące obecnie, 2 — budynki rekonstruowane, 3 — stawy istniejące, 4 — stawy rekonstruowane, A — kościół p.w. św. Floriana, B — wirydarz klasztoru, C — dziedziniec gospodarczy, D — młyny, E — Dom Opata, F — budynek z „piwnicą na wino”, G — staw „mały”, H — staw „duży”

Abb. 5. Koprzywnica — Rekonstruktion des Zisterzienserkomplexes in der Hälfte des 13. Jhs. in Anlehnung an Ergebnisse der Oberflächenuntersuchungen und Analyse der archivalen Pläne. Bezeichnungen: 1 — heutzutage existierende Gebäuden, 2 — Gebäuden während der Rekonstruktion, 3 — existierende Teiche, 4 — rekonstruierte Teiche, A — Sankt-Florian-Kirche, B — Klostergarten, C — Wirtschaftshof, D — Mühlen, E — Abthaus, F — Gebäude mit „Weinkeller”, G — kleiner Teich, H — großer Teich

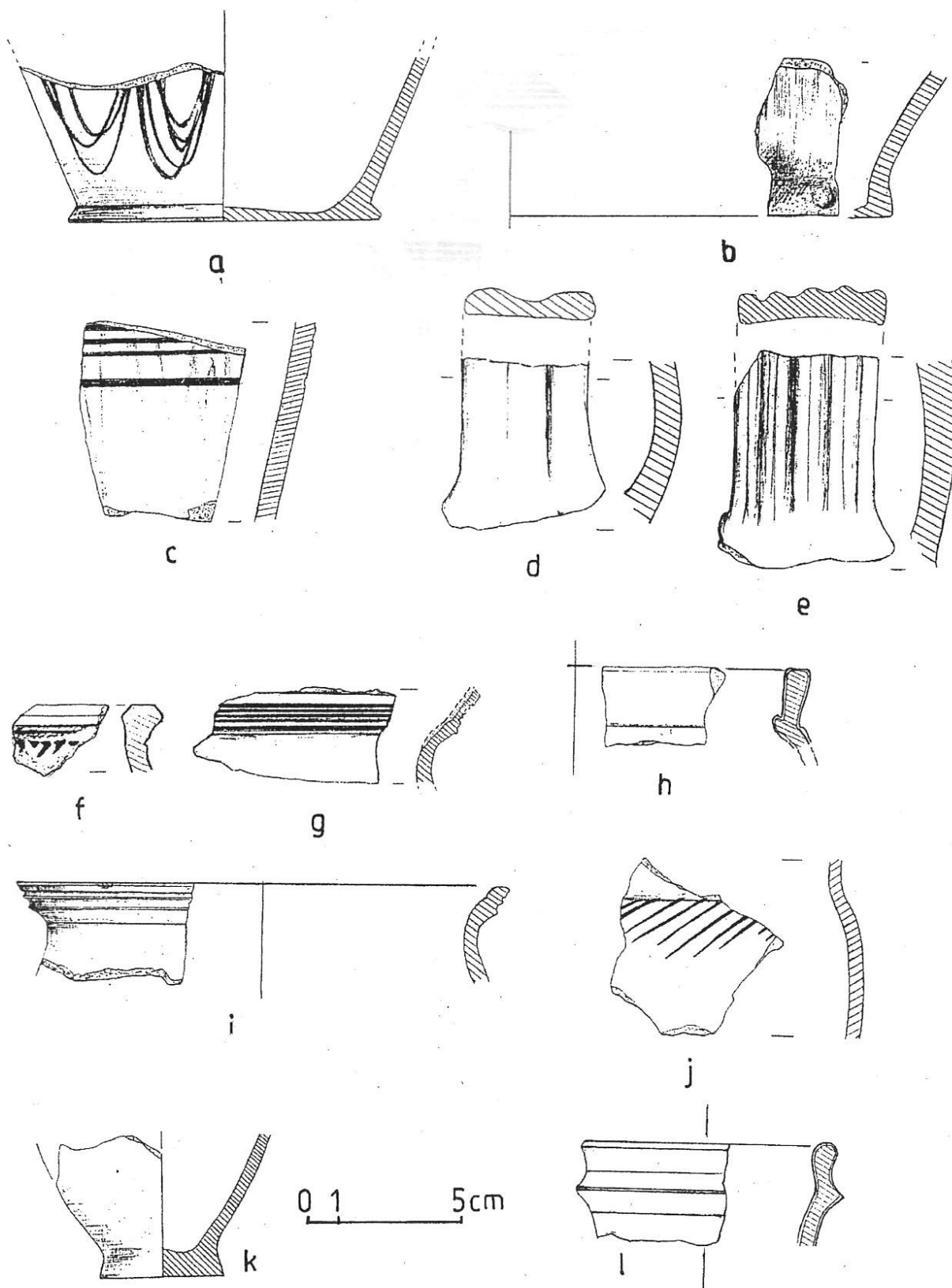
Рис. 5. Копживница — реконструкция цистерцианского комплекса с сер. XVIII в. на основании результатов поверхностного обследования и анализа архивных планов, обозначения: 1 — здания, существующие в настоящее время, 2 — реконструированные здания, 3 — существующие пруды, 4 — реконструированные пруды, А — костел св. Флориана, В — монастырский внутренний дворик, С — хозяйственный двор, D — мельницы, Е — Дом Аббата, F — здание с „погребом для вина”, G — „малый” пруд, H — „большой” пруд

Tabl. I. Koprzywnica — zespół pocysterski, ceramika z nadzorów archeologicznych a—g — I grupa technologiczno-surowcowa, h—m — II grupa technologiczno-surowcowa

Taf. I. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex, Keramik aus archäologischen Aufsichten a—g — I. Technologie-Rohstoffgruppe, h—m — II TRGruppe

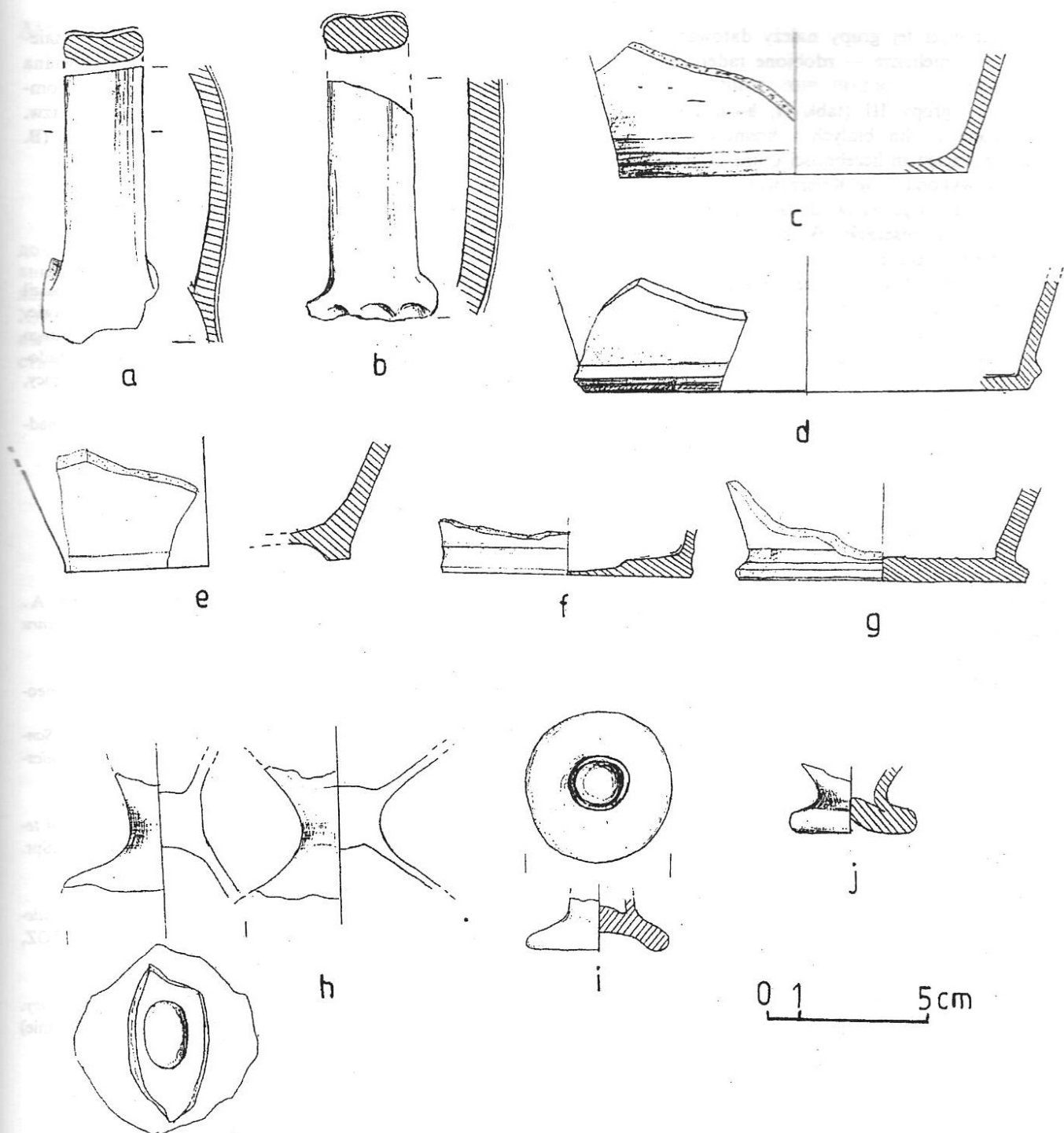
Табл. I. Копживница — поцистерцианский комплекс; керамика, собранная во время археологических надзоров: а—q — I технологически-сырьевая группа, h—m — II технологически-сырьевая группа.

Tabl. II. Koprzywnica — zespół pocysterski, ceramika z nadzorów archeologicznych a—f — II grupa technologiczno-surowcowa, g — I grupa technologiczno-surowcowa, h—l — III grupa technologiczno-surowcowa, h, l — fragmenty glazurowane

Taf. II. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex, Keramik aus archäologischen Aufsichten a—f — II. TRGruppe, g—I. TRGruppe, h—l — III. TRGruppe, h, l — glasierte Fragmente

Табл. II. Копжвиница — поцистерцианский комплекс; керамика, собранная во время археологических надзоров: а—f — II техн.-сырьевая группа, g — I техн.-сырьевая группа, h—l — III техн. сырьевая группа, h, l — фрагменты с поливой

Tabl. III. Koprzywnica — zespół pocysterski, zabytki ruchome z nadzorów archeologicznych a—f — ceramika III grupy techn.-surowcowej, g — kamionka, h—j — fragmenty naczyń szklanych

Taf. III. Koprzywnica — Zisterzienserkomplex, bewegliche Funde aus archäologischen Aufsichten a—f — Keramik der III. TRGruppe, g — Steinzeug, h—j — Glasgefäßfragmente

Табл. III. Копживница — пицистерцианский комплекс; находки, собранные во время археологических надзоров: а—f — керамика III техн.-сырьевой группы, g — керамика из „каменной пасты“, h—j — фрагменты стеклянных сосудов

Ceramika grupy II to tzw. ceramika siwa (tabl. I, h—m; tabl. II, a—f). Cechuje je drobna domieszka piaszczysta, silny wypał i charakterystyczna barwa powierzchni. Ceramika ta reprezentowana jest przez garnki esowate z wywiniętą na zewnątrz, słabo profilowaną bądź zaokrągloną krawędzią wylewu, także dzbanki jednouchie i szerokie misy z zaokrąglonymi krawędziami. Naczynia

są niezdobione bądź zdobione ubogim ornamentem wykonanym radełkiem, rzadziej poziomymi liniami rytymi lub przy pomocy wyświecania pewnych fragmentów powierzchni. Ceramika tej grupy pojawia się w średniowieczu i należy do typów bardzo długotrwałych (produkowana jest do chwili obecnej), podlegając stosunkowo niewielkim zmianom stylistycznym. Wydaje się, że większość frag-

mentów ceramiki tej grupy należy datować na XIX — pocz. XX w., nieliczne — zdobione radełkiem — są być może starsze.

Ceramika grupy III (tabl. II, h—l, tabl. III, a—f) — wykonana z glin białych i kremowych — stanowi trzecią pod względem liczebności grupę fragmentów znalezionych w wykopach w Koprzywnicy. Znalezione fragmenty pochodzą z garnków, dzbanów, niewielkich naczyń typu kubków i miseczek. Większość naczyń ma silnie profilowane krawędzie, niektóre z małych naczyń również ostro profilowane brzućce. Część fragmentów jest glazurowana. Stwierdzono występowanie glazury żółtej, żółtozielonej i brunatnej. Wydaje się, że większość ceramiki tej grupy na podstawie cech technologicznych i stylistycznych należy datować na XVII—XVIII w., część na XIX — pocz. XX w.

Kamionka — znaleziono 1 fragment naczynia kamionkowego, pochodzący z dna (tabl. III, g). Ze względu na jego wielkość, trudno jest coś bliższego na jego temat powiedzieć ale wydaje się on współczesny.

Kafle

Znalezione fragmenty należą do kafli typu nowożytnego. Tylko 2 fragmenty pochodzą z części licowej. Jeden z nich był pokryty zieloną polewą, drugi — kremowo-białą. Na kafli zielonym znajdował się stylizowany ornament roślinny, na kafli kremowym ornament geometryczny utworzony przez rząd plastycznych guzków i ukośnych listew. Kafle te można datować ogólnie na 2 poł. XVII—XVIII w., bądź nawet pocz. XIX w.

Naczynia szklane

Znaleziono 11 fragmentów przedmiotów szklanych, większość pochodzi z kieliszków, jeden z większego naczynia na stopce (tabl. III, h—j). Formy pozostałych ze względu na fragmentaryczny stan zachowania nie można określić. Kieliszki szklane na podstawie analogii można datować na XVIII — 1 poł. XIX w.

Przedmioty metalowe

Należy tu zaliczyć fragmenty gwoździ, okuć stolarskich i inne, bliżej nieokreślonego charakteru, silnie skoro-

dowane przedmioty. Na uwagę zasługuje jedynie, znaleziona przy pomocy wykrywacza metalu, plomba ołowiana z odbitymi kilkoma stempelkami. Ze względu na kompozycję ozdobnego monogramu na jednym z nich, tzw. węzła, plombę można datować na ok. poł. XVIII w. (B. Paszkiewicz 1993).

Przypisy

¹ Poszukiwania przy pomocy wykrywacza metali prowadził dr Borys Paszkiewicz z Muzeum Zamek Królewski w Warszawie.

² Plan z 1734 r. ze zbiorów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i plan z 1822 r. z Archiwum Państwowego w Radomiu, repr. w M. Juszczak, Zespół pocysterski w Koprzywnicy, Sandomierz 1986, mps w archiwum PSOZ.

³ Analizie poddano wyłącznie materiały pochodzące z nadzoru wykopów budowlanych.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Bargieł B., Florek M., Libera J., Zakościelna A.
1987 *Sprawozdanie z badań powierzchniowych AZP obszaru 91—72*, mps w archiwum PSOZ w Tarnobrzegu.
- Florek M.
1983 *Koprzywnica, stan. Łysa Góra* [w:] Informator Archeologiczny — badania 1982, Warszawa, s. 82—83.
- 1994 *Kościół św. Jakuba i dawny klasztor dominikanów w Sandomierzu, wyniki badań archeologiczno-architektonicznych*, „Kwartalnik HKM”, nr 1/94, s. 3—25.
- Machnik J.
1957 *Sprawozdanie z badań powierzchniowych lewobrzeżnej terasy Wisły na odcinku Igołomia—Sandomierz*, „Spr. Arch.”, t. w, s. 151—168
- Paszkiewicz B.
1993 *Sprawozdanie z podróży do Zawichostu i Nowego Kamienia w dn. 27—28 VIII 1993 r.*, mps w archiwum PSOZ, teczka „Koprzywnica”
- Polanowski L.
1996 *Architektura klasztoru pocysterskiego w Koprzywnicy. Wyniki badań architektonicznych* (w niniejszym tomie) — „MSROA” t. XVII, s.

Marek Florek

Bericht über archäologische Beobachtungen und Aufsichten auf dem Zisterzienserkomplex in Koprzywnica, Wojewodschaft Tarnobrzeg

Zusammenfassung

Im Beitrag werden Ergebnisse archäologischer Aufsichten und Beobachtungen auf dem ehemaligen Zisterzienserkloster in Koprzywnica besprochen. Es wurde festgestellt, daß die Klostergebäude im 19. und in den Anfängen des 20. Jhs. starken Umwandlungen unterlag. Abgetragen wurden die meisten Wohn- und alle Wirts-

chaftshäuser. Nivelierungsarbeiten in den 20-er Jahren des 20. Jhs. führten zur Zerstörung kultureller Aufbauten — es gibt keine Kulturschichten, welche früher als auf das Ende des 19. Jhs. datiert werden könnten; ältere Funde wurden auf sekundärer Lagerstätte freigelegt.

Отчет об археологическом обследовании и надзоре на территории подцистерцианского комплекса в Копживнице, воев. Тарнобжегское

Резюме

Оговорены результаты археологического обследования и надзора, проведенных на территории бывшего монастыря цистерциев в Копживнице. Выяснено, что территория вокруг монастыря в течение XIX в. и нач. XX в. была подвергнута значительным преобразованиям. Было разобрано большинство жилых монастырских зданий и все хозяйствен-

ные постройки. Нивелировочные работы, осуществленные в 20-х годах XX в., привели к уничтожению культурных наслоений — нигде не подтверждено присутствие культурных слоев, которые можно было бы датировать ранее конца XIX в, поэтому все обнаруженные древние находки выявлены в переотложенных слоях.